

Samarbejde med de nationale klynger

Direktionsmøde 09.01.24

Direktør Bolette van Ingen Bro
Navigators

Samarbejde med de 13 nationale klynger

Opgavebeskrivelse

Opgaven er lavet som et hurtigt og komprimeret forløb og indeholder følgende:

Det danske offentligt finansierede klyngelandskab (desk-research og inddragelse af viden og erfaringer fra arbejdet i Cluster Excellence Denmark)

- Hvordan ser klyngelandskabet ud, hvem er de og hvad er klyngerne sat i verden for – kernefortællingen
- Den nye strategi for erhvervsfremme

De 13 klynger og Nordjylland (Survey og interview med udvalgte klynger og nordjyske aktører)

- Overblik over klyngernes engagement i Nordjylland fx
 - Tilstedeværelse
 - Medlemmer
 - Værditilbud og aktiviteter
 - Samarbejdsflader til de øvrige nordjyske erhvervsfremmeaktører og vidensinstitutioner

Samarbejdsmodeller

- Overblik over hvilke klynger, der kan understøtte den regionale erhvervsfremmestrategi
- Forslag og anbefalinger til forskellige samarbejdsmodeller mellem BRN og udvalgte nationale klynger

Præsentations- og dialogmøder

- Præsentations-/dialogmøde for direktionen
- Præsentations-/dialogmøde for bestyrelsen

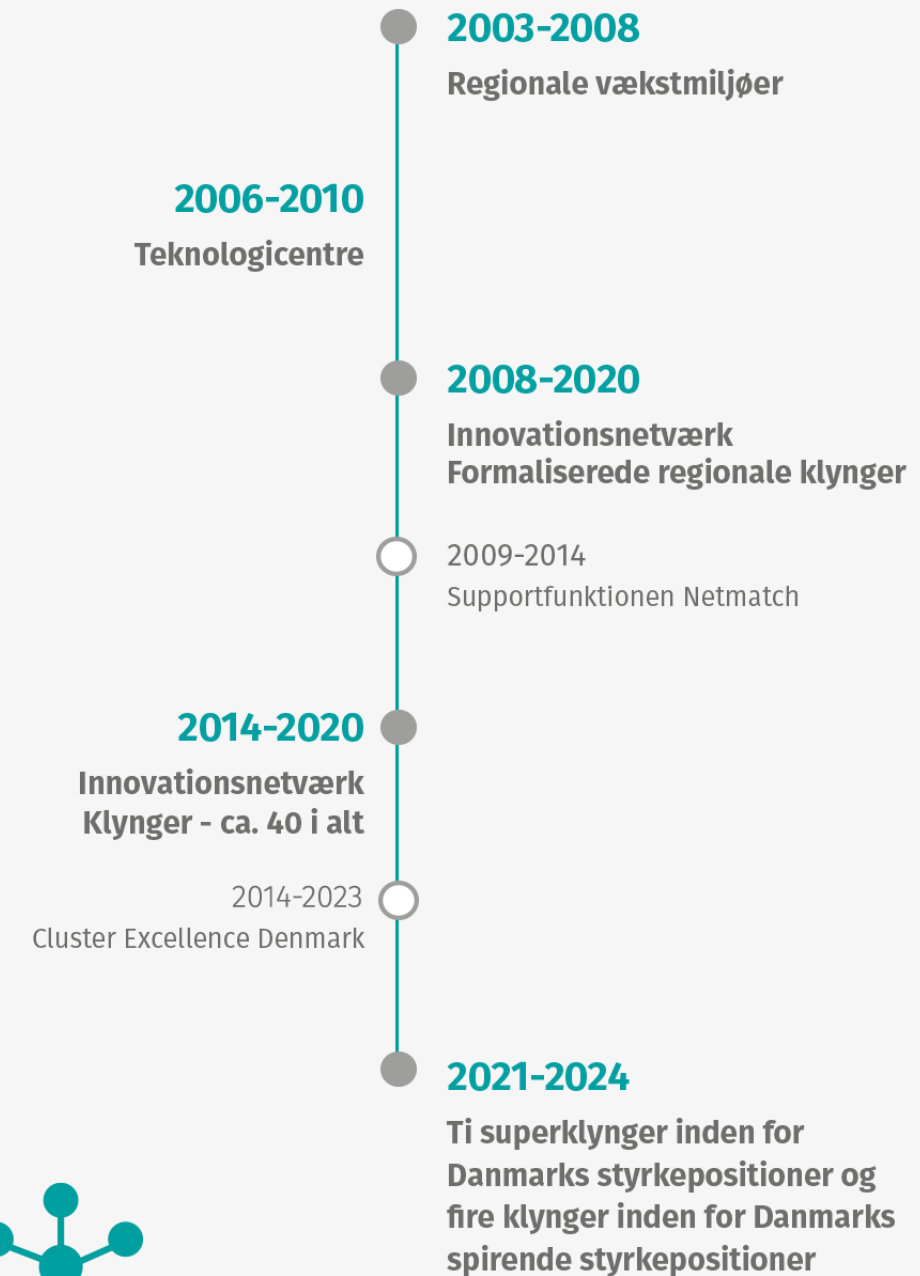
Klyngehistorie

Den aktuelle klyngeindsats i Danmark bygger på mere end 20 års resultater og erfaringer – opbygget af virksomheder, vidensinstitutioner, kommuner, regioner og staten i innovationsnetværk og klyngeorganisationer gennem årene.

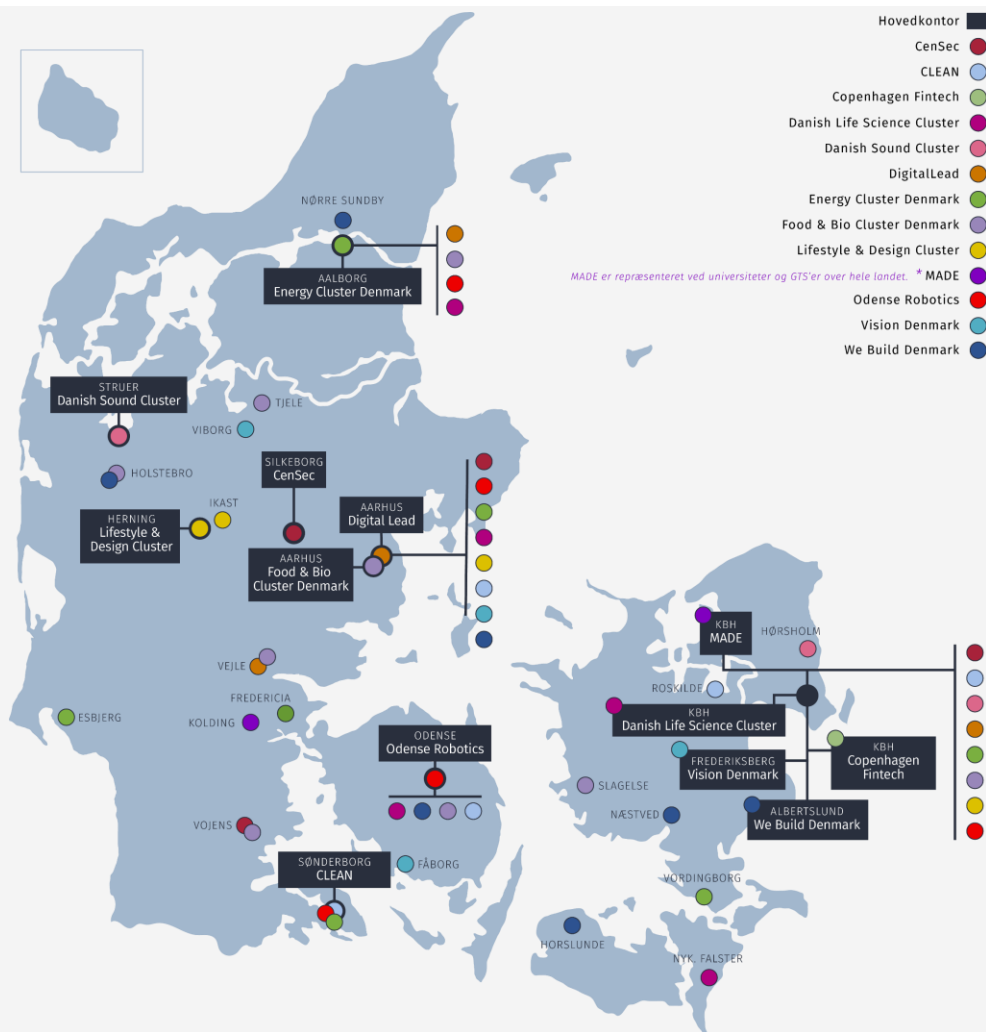
Det danske klyngelandskab af i dag ser markant anderledes ud end for bare få år siden. De senere års reformer og strategiprocesser har ført til færre, men større og stærkere klyngeorganisationer i Danmark.

Overordnet ses en udvikling på klyngeområdet fra 2003 og fremefter fra regionale vækstmiljøer over teknologicentre, innovationsnetværk og mere formaliserede regionale klynger til det nuværende landskab af primært 13 nationale klynger, der kan opnå en offentlig finansiering.

Klyngeindsatsen har særligt fokus på små og mellemstore virksomheder og på, at virksomheder i hele Danmark får styrket deres konkurrencekraft gennem innovation. I tæt samarbejde med vidensinstitutioner, andre erhvervsfremmeaktører, kommuner og andre er klyngerne katalysatorer for innovation, udvikling og vækst.

De 13 nationale klynger i Danmark

Klyngernes kerneopgave i dag:

- Klyngernes kerneopgave er at understøtte aktiviteter, der fremmer samarbejde om innovation, herunder videnbaseret innovation, mellem virksomheder og med forsknings- og videncenter samt andre aktører i hele deres økosystem.
- Klyngeorganisationerne skal dermed styrke det samlede økosystems mulighed for at øge virksomhedernes innovationskraft.

Klyngernes målgruppe i dag: (Alt tyder på at denne præciseres i det nye udbud)

- SMV'er, der allerede er innovationsaktive
- SMV'er, der endnu ikke har innovationsaktiviteter
- Samarbejde mellem SMV'er og store virksomheder
- Iværksættere

Klyngernes økonomi og strategiske forhold der påvirker økonomien:

- Klyngerne er overvejende projekt- og kontingentfinansieret (ingen basisbevilling)
- Krav om tilgængelighed på tværs af landet på en effektiv, overskuelig og relevant måde
- Krav om, at aktiviteter er åbne for alle

Klyngernes forretningsmodeller – nedslag 2023

En klynge skal til stadighed tilpasse sig samfundsdagsordenen. Derfor skal klyngen være omstillingsparat og forretningsmodellen fleksibel. Alle klynger er selvstændige organisationer med eget CVR nummer. Flertallet organiseret som en forening.

De 13 nationale klynger – og deres forretningsmodeller – er i dag meget forskellige: Det muliges kunst.

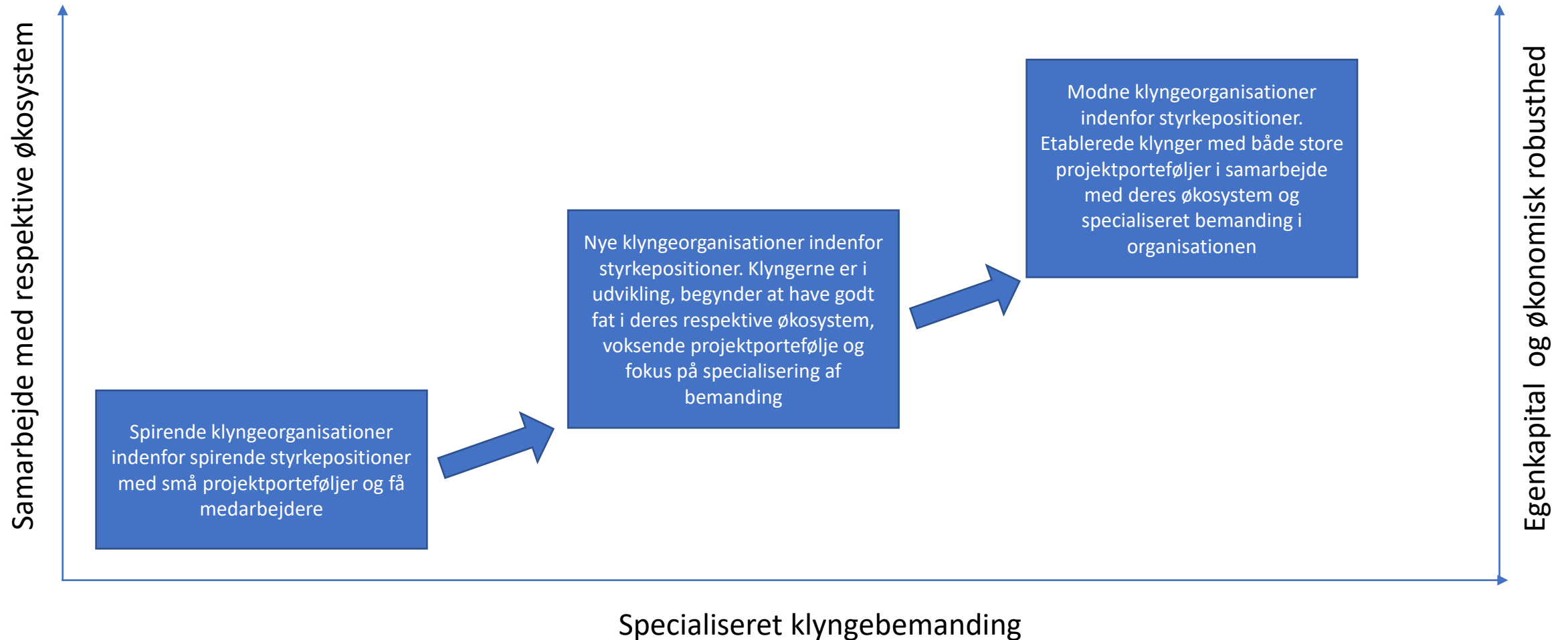
- Antallet af medarbejdere varierer fra 7 til 40-50
- Antallet af medlemmer varierer fra 85 til 450 pr. klynge.
- Klyngernes finansiering varierer meget. Den største er mere end 25 gange så stor som den mindste (tal fra 2021). Finansieringskilderne er stort set de samme – men i varierende grad. Innovationskraft-bevillingerne udgør en større del af finansieringen i de små klynger end i de store. Kontingent/medlemsbidrag udgør en mindre del. Resten er projektindtægter – den største del.

Bestyrelserne

- Antal medlemmer i bestyrelsen 10 – 21
- Flertallet af de 13 klynger har en virksomhedsperson som forperson.

Simplificeret skitse af de 13 Klyngeorganisationers udviklingstrin

Typiske klyngeaktiviteter

Virksomheder og videninstitutioner er godt tilfredse med de danske klyngers aktiviteter

Ny survey viser, at Danmarks 13 viden- og erhvervsklynger er kommet godt fra land. Resultaterne fra *surveyen, som Uddannelses- og Forskningsstyrelsen og Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse har gennemført blandt virksomheder og videninstitutioner i 2022*, viser blandt andet, at:

- Over tre fjerdedele af virksomheder og videninstitutioner er i høj eller nogen grad tilfredse med klyngernes udbud af aktiviteter. Aktiviteterne opfattes samtidig som relevante og dækkende for deres behov, samt geografisk nemt tilgængelige.
- Knap halvdelen af virksomhedsdeltagerne oplever, at klyngeaktiviteterne i høj eller nogen grad bidrager til eller vil bidrage til den konkrete innovation, der foregår i virksomhederne. Det er særligt virksomheder, der indgår i samarbejdsprojekter, der oplever at få et innovationsudbytte, herunder inden for bæredygtighed og grøn omstilling.
- Mere end fire ud af fem virksomheder og deltagere fra videninstitutioner oplever at deltagelsen i klyngernes aktiviteter har bidraget til relevante kontakter, netværk og matchmaking med andre organisationer. Knap halvdelen af virksomhederne i klyngernes samarbejdsprojekter vurderer, at de har samarbejdet med en videninstitution, de ellers ikke ville have samarbejdet med.
- Godt to tredjedele af både virksomheder og videninstitutioner oplever at have modtaget relevante henvisninger, information eller vejledning til brug af andre ordninger eller finansieringsmuligheder.

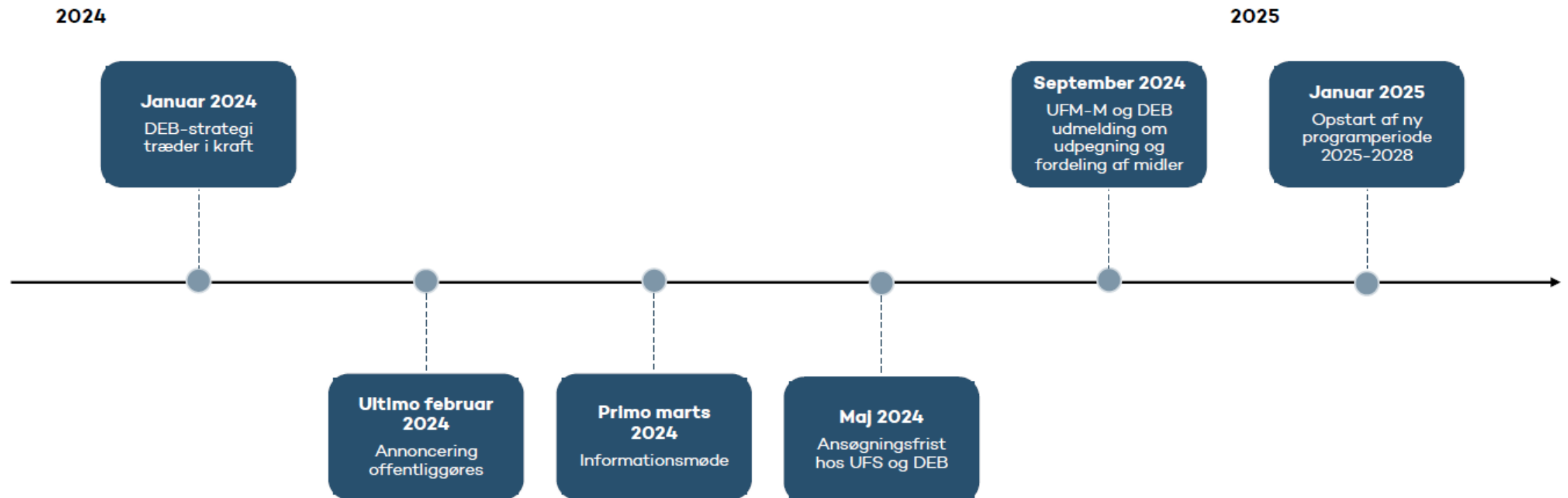

Fire sigtelinjer i klyngeindsatsen

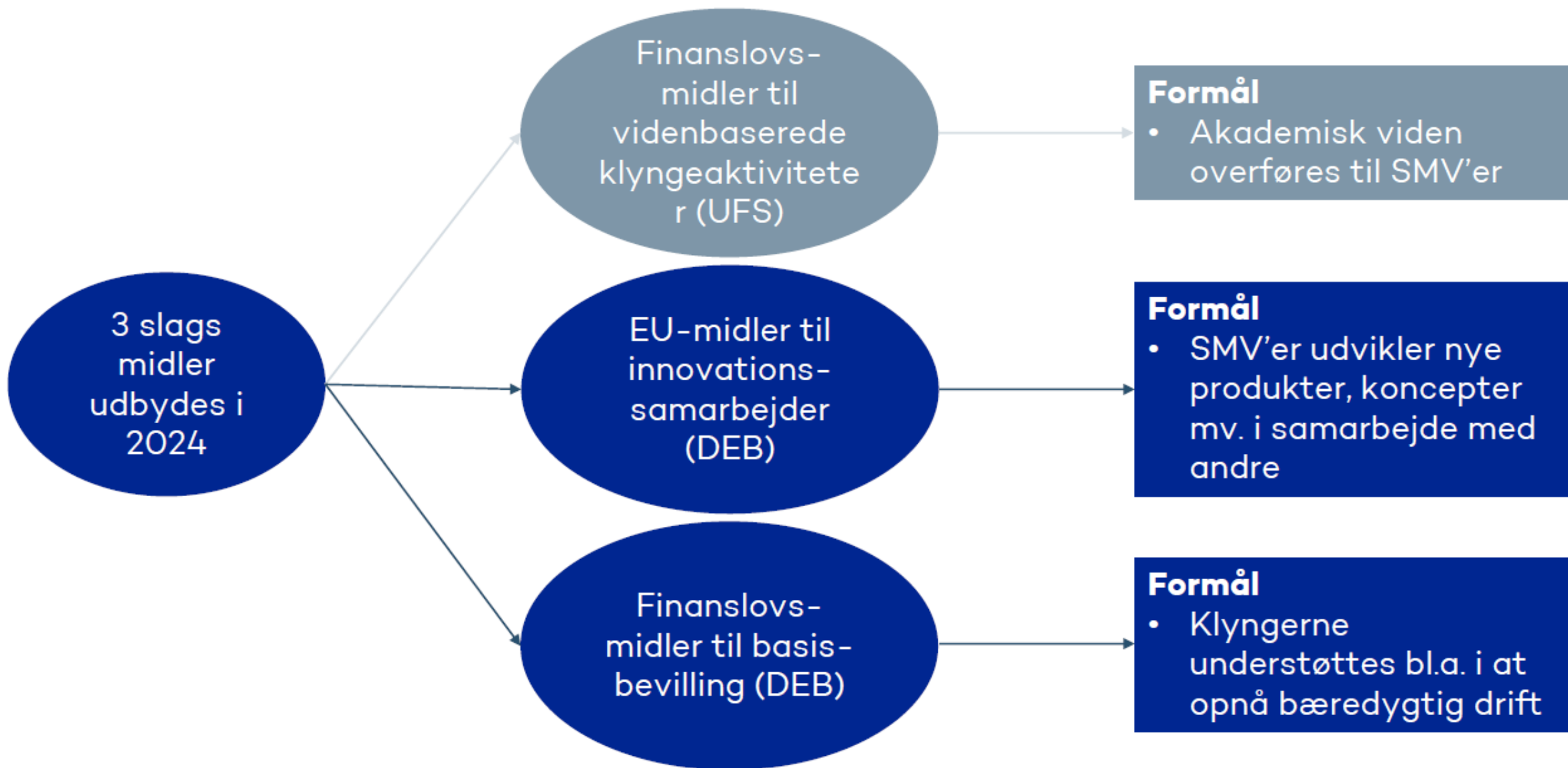
Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse understøtter klyngeindsatsen ud fra fire sigtelinjer:

- Én professionel og landsdækkende klyngeorganisation skal være den bærende kraft for innovation på sit område.
- Klyngeindsatsen skal forankres i en selvstændig privat klyngeorganisation, der styrker innovation i virksomhederne via samarbejde på tværs af økosystemet og andre erhvervsfremme- og innovationsaktører, herunder de tværkommunale erhvervshuse.
- Klyngeorganisationer skal være neutrale samarbejdsplatforme, der favner og er tilgængelige for alle typer af relevante virksomheder og iværksættere i hele landet.
- Klyngeindsatsen skal bestå af aktiviteter, der motiverer virksomhederne til at tage medansvar for områdets udvikling, fx via privat medfinansiering.

1. Proces for annoncering af opslag og udpegning af klynger – Klyngeprogrammet 2025-2028

1. Bevillingsstruktur for Klyngeprogram 2025-2028

Udplug fra Survey

Klyngers engagement i Region Nordjylland

Survey

01

Survey udsendt til 13 klynger

02

12 ud af de 13 klynger har svaret (svarprocent på 92%)

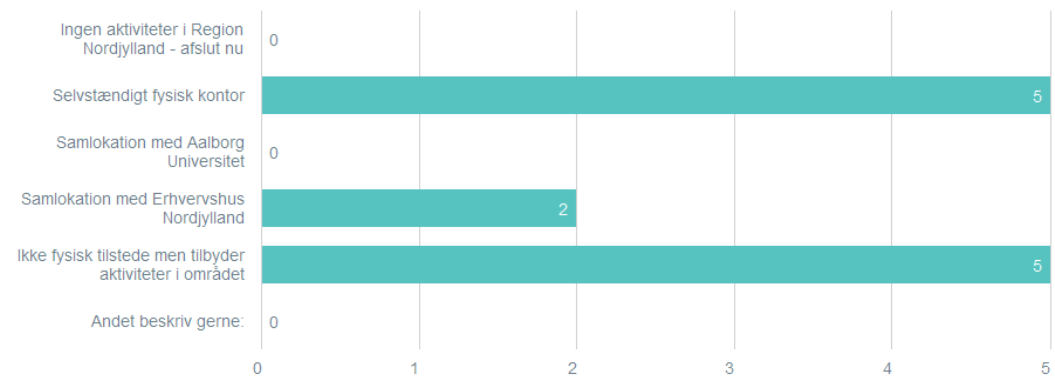
03

Alle 12 klynger indgår gerne i en tæt dialog med BRN og de nordjyske kommuner om et øget målrettet samarbejde til gavn for de nordjyske virksomheder.

Udpluk af survey – findings

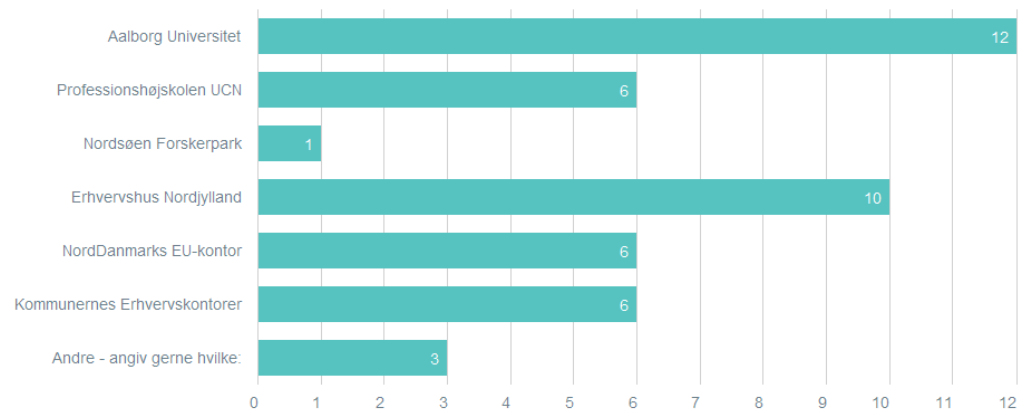
Tilstedeværelse og samarbejdspartnere – Antal klynger

7 klynger er fysisk tilstede i Nordjylland med selvstændigt fysisk kontor eller samlokation med Erhvervshuset

Total Svar status: Gennemført

12

Total Svar status: Gennemført

12

Alle 12 klynger har et samarbejde med én eller flere aktører i Nordjylland

Udpluk af survey – findings

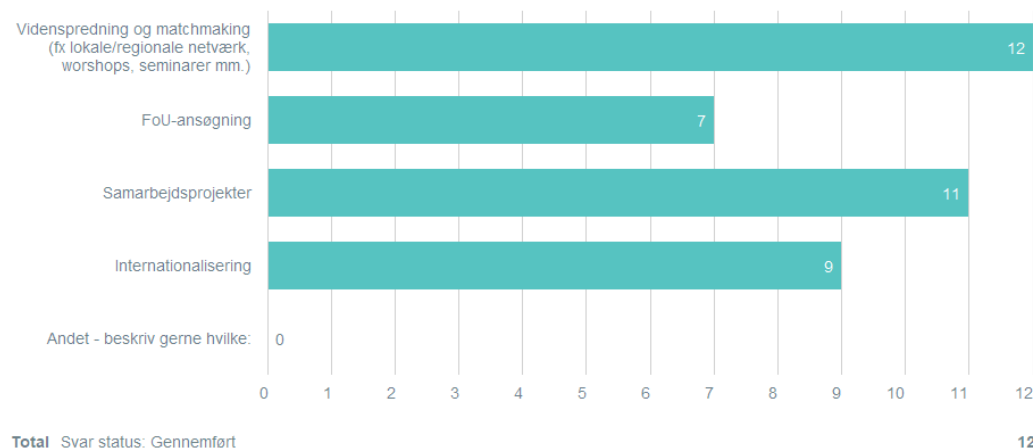
Medlemmer, deltagere og aktivitetstyper

Alle 12 klynger har virksomhedsmedlemmer i Region Nordjylland

Ikke alle klynger har opgjort medlemmer og deltagere i de forskellige aktiviteter pr. region. For nogle klynger er der derfor angivet et estimat.

- De 12 klynger har tilsammen minimum 375 medlemmer i Nordjylland
 - Heraf ca. 123 medlemmer med over 50 ansatte
 - Heraf ca. 252 medlemmer med under 50 ansatte
- 10 klynger har oplyst et estimat på deltagerne på deres arrangementer og aktiviteter i Nordjylland siden 2021 til samlet minimum 1740 **unikke virksomheder**. (Til sammenligning har ca. 15.600 unikke danske virksomheder deltaget i de 13 klyngers aktiviteter i 2021-2022 igennem Innovationskraft bevillingen)
- 7 klynger har oplyst et estimat på samlet deltagerantal på deres arrangementer og aktiviteter i Nordjylland siden 2021 til samlet minimum 4324 **deltagere**.

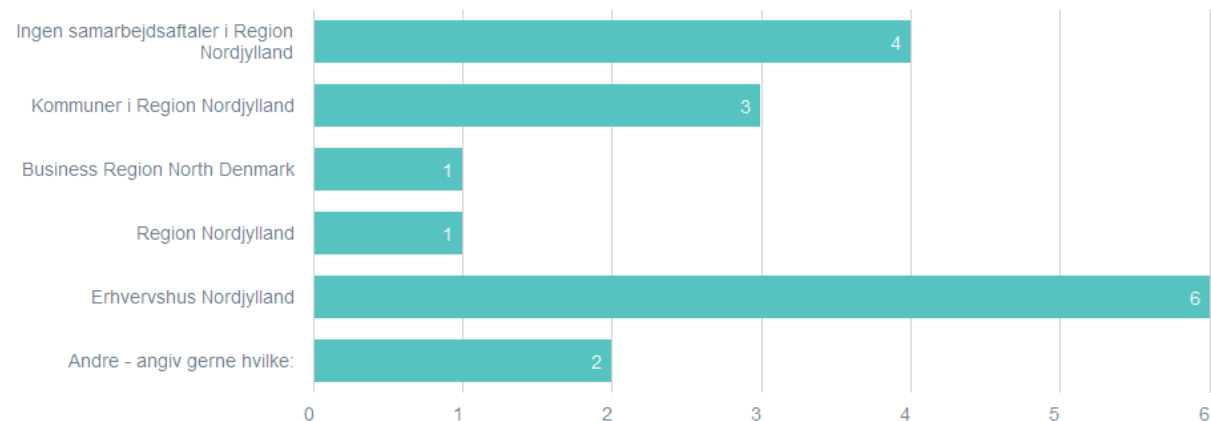
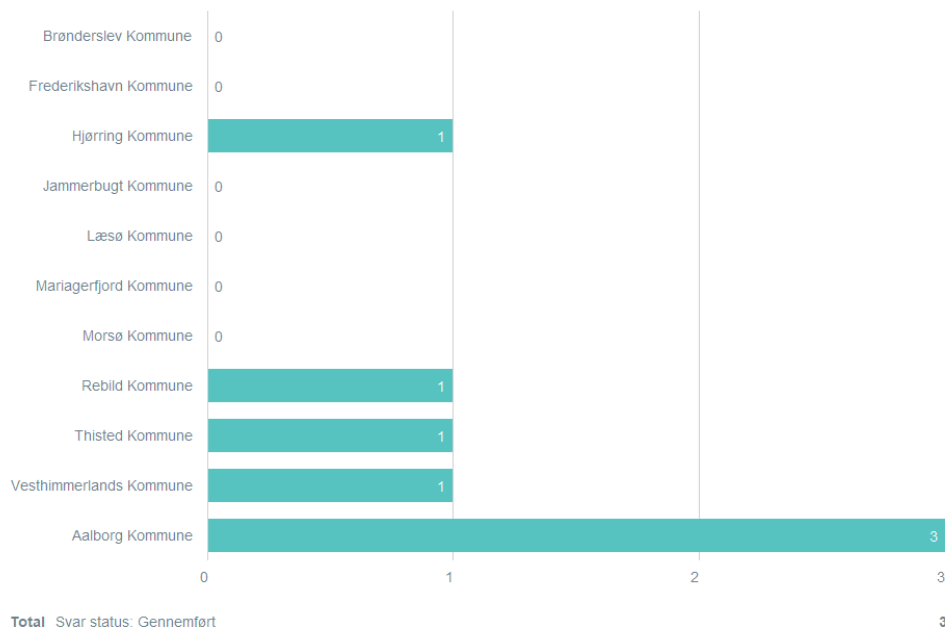
Alle 12 klynger har aktiviteter,
projekter og værditilbud i
Nordjylland

Udpluk af survey – findings

Forskellige samarbejdsaftaler og med hvilke kommuner – Antal klynger

4 klynger har ikke en samarbejdsaftale med en nordjysk aktør. (Andre som er angivet nederst er: Green Hub Denmark og Hydrogen Valley)

Total Svar status: Gennemført

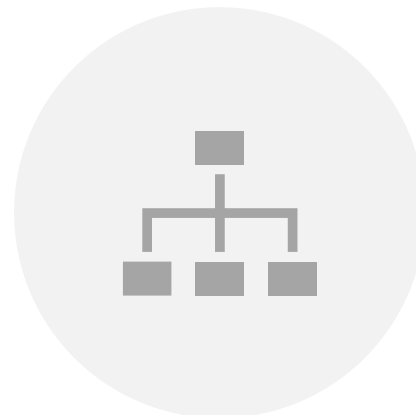
12

Samarbejdsaftalerne med de 5 kommuner er fordelt på tre forskellige klynger. Én klynge har 4 ud af de 7 aftaler.

Ekstra findings

DET ER 5 AF DE STORE OG KLYNGER, DER HAR ETABLERET KONTOR I NORDJYLLAND. FLERE AF DEM ER OGSÅ BLANDT DE MEST MODNE. NOGLE AF DEM HAR DET I DERES STRATEGI AT ETABLERE ET FYSISK KONTOR I NORDJYLLAND

DET ER LIGELEDES DISSE KLYNGER, DER HAR FLEST MEDLEMMER I NORDJYLLAND.

KLYNGERNE GIVER UDTRYK FOR AT DE ER GLADE FOR SAMARBEJDET MED BÅDE DE NORDJYSKE VIDENAKTØRER OG ERHVERVSFREMMEAKTØRER (ERHVERVSHUSET, DE LOKALE ERHVERVSRÅD MM)

Nordjylland har tradition for samarbejde, netværk og klynger

Hvordan får I mere innovationskraft, udvikling og ressourcer til Nordjylland?

Inden den nye konsolidering af klynger i 2020 var der i Nordjylland forankret flere stærke netværk og klynger fx

- BrainsBusiness
- MARCOD
- Innovationsnetværket Infnit
- Innovationsnetværk for oplevelsesøkonomi – Invio
- Samt en del andre store og mindre satsninger

Hvorfor har Nordjylland ikke sat et større fingeraftryk på det nye klyngelandskab?

Samarbejdsmodeller og -aftaler

Klyngers engagement i Region Nordjylland

Det er ikke et spørgsmål om man som region og kommune har gavn af at arbejde sammen med klyngerne – det er mere et spørgsmål om, hvordan man skal gøre det.

Hovedparten af de 13 klynger har været igennem omfattende fusioner/omkalfatringer i 2020.

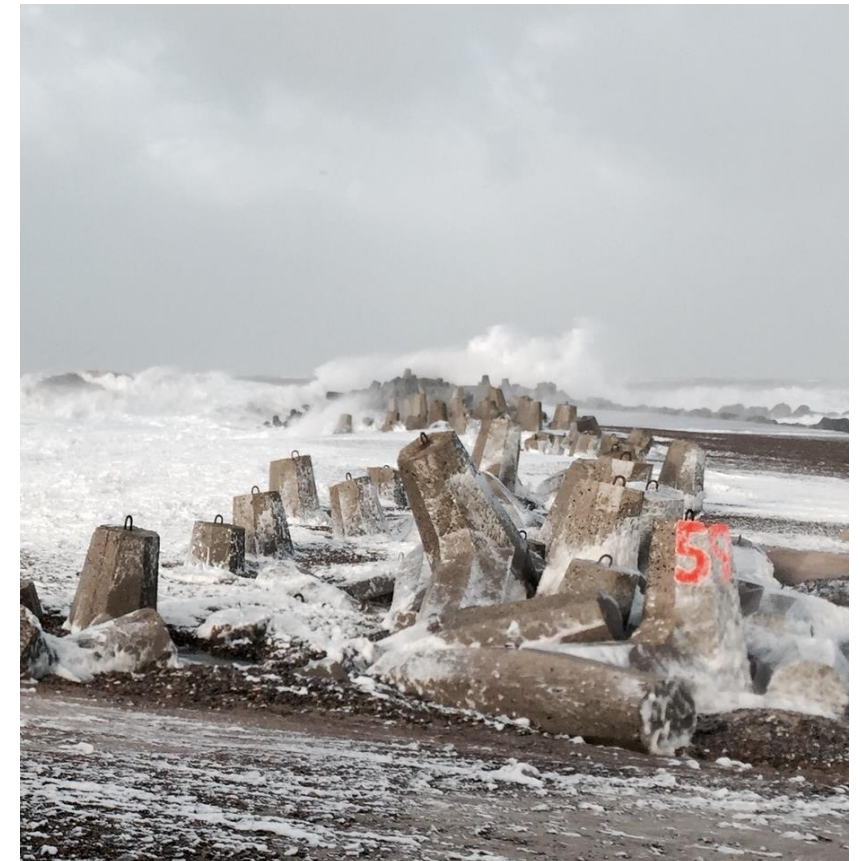
Den nye klyngeinfrastruktur har kun eksisteret i små 3 år.

Erfaringer både nationalt og internationalt peger på, at det kan tage 4-5 år, før et økosystem/klyngesamarbejde er helt på vingerne.

Alle klynger er blevet til ved mulighedernes kunst og blevet til i et samarbejde mellem dem, der er ”med ved bordet”.

Alle erfaringer og virksomhedsanalyser viser, at jo mere man investerer i klyngesamarbejder, jo mere får man ud af det.

Jo mere konkret man kan gøre det, fx igennem innovationsprojekter, jo mere får alle parter ud af det.

Eksempler på, hvad der med fordel kan overvejes/ forventningsafstemmes inden der indgås et samarbejde

12 af klyngerne har allerede mange medlemmer, aktiviteter, værditilbud og samarbejdspartnere i Nordjylland. Efterfølgende omhandler, hvordan understøtter og accelererer de nordjyske kommuner og BRN bedst dette?

Hav respekt for klyngers kernefortælling. De er ultimativt sat i verden for at arbejde med fx innovationsprojekter, videnbrobygning og internationalisering og har som udgangspunkt ingen driftsbevilling.

Erfaringerne viser at jo mere konkret og tydelig aftalen er, jo større udbytte kommer der for alle parter.

Nærhed og tilstedeværelse betyder noget

Konkrete projekter, initiativer, satsninger og udmøntninger giver mulighed for bedre og tættere samarbejde mellem de forskellige klynger og de nordjyske aktører på tværs af offentlige og private aktører. Bedre samarbejde og tillid fører til nye projekter og nye samarbejder.

I nogle tilfælde vil der være aktører/satsninger i Nordjylland, som har potentiale til at booste et klyngesamarbejde endnu mere. (fx Energy Cluster Denmark og Green Hub Denmark) Men det kræver en meget tydelig rollefordeling og forventningsafstemning, ellers kan det ende i konflikt og uoverensstemmelser.

Lav klyngesamarbejdet på tværs af kommunegrænser. Virksomhederne og klyngerne arbejder uden kommunegrænser.

Opsæt tydelige mål og kpi'er og følg løbende op på dem.

Samarbejde med klyngerne

I forhold til visionen for Nordjyllands erhvervsudvikling:

Nordjylland vil være en innovativ hub for grøn omstilling af erhvervslivet gennem en ambitiøs forpligtende samarbejdskultur.

...og de seks centrale indsatser, kan der med fordel arbejdes på en dialog med langt de fleste klynger.

I det nye klyngeudbud tyder det på, at klyngernes målgruppe og indsatser bliver præciseret, så overvej om dialogen skal tages i forhold til den nye strategi.

Alt efter hvilken samarbejdsmodel I vælger, er der noget for Nordjylland at hente i langt de fleste af klyngerne. Overvej at lade de nordjyske erhvervsfremmeaktører indgå i dialogen.

Vær opmærksom på at det tyder på udpegning af et erhvervs- og teknologiområde, der omhandler transport og logistik samt maritime teknologier. Det vil medføre, at der er mulighed for at danne et nyt nationalt klynge samarbejde.

Eksempler på modeller der går på tværs af kommunegrænser

Med udgangspunkt i visionen for
Nordjyllands erhvervsudvikling

Lad specifikke aftaler gå igennem BRN, så det bliver på tværs af kommunegrænser. Indenfor Life science kan det være Regionen. De kommuner der har særinteresser og særlige erhvervsstrukturer på de enkelte styrkepositioner, kan bidrage yderligere økonomisk og opsætte konkrete mål for deres geografiske område. Involver de nordjyske erhvervsfremmeaktører. Der kan evt. stilles forslag om fysisk lokation rundt i regionen, især hvis det er i relation til en geografi med stærke virksomhedsinteresser, videnmiljøer og/eller erhvervsfremmeaktører. (Der er erfaringer at hente fra Fyn)

Lav en satsning/udbud indenfor nogle af Nordjyllands centrale indsatser og lad klynger, de nordjyske erhvervsfremmeaktører og virksomhederne samarbejde om at løse det. Opsæt nogle klare rammer og mål og følg det nøje. Lad det følge af noget økonomi de kan samarbejde om. Tag eventuelt kontakt til de to styrelser for en dialog om special satsninger til der nordjyske. (Der er erfaringer at hente fra Sjælland)

Lav et fysisk innovations- og erhvervsfremmemiljø i Aalborg. Hvor alle de nordjyske erhvervsfremmeaktører og alle klynger kan have deres gang. Nogle har fysisk kontor andre kommer til fastlagte fælles møder, projekter, aktiviteter, indsatser mm. Sæt evt. en facilitator på, til udelukkende at facilitere dialogerne og samarbejderne)

Lad dem samarbejde om noget konkret. (Events, temadage, værditilbud, projekter o.lign.) (Her vil Nordjylland blive first mover)

Vær aktiv i forhold til etableringen af en ny klynge indenfor det maritime og transport og logistik. Indgå i et tæt samarbejde med aktørerne blandt andet på Fyn

Direktør
BOLETTE VAN INGEN BRO

Tlf. 28 11 18 19
bob@navigator.dk

